

REAL DECRETO 1389/1997, do 5 de setembro, polo que se aproban as disposicións mínimas destinadas a protexer a seguridade e a saúde dos traballadores nas actividades mineiras

A protección da seguridade e a saúde dos traballadores nas industrias extractivas está actualmente regulada, fundamentalmente, polo Regulamento Xeral de Normas Básicas de Seguridade Mineira, aprobado polo Real Decreto 863/1985, do 2 de abril, e o Regulamento de Policía Mineira e Metalúrxica, do 23 de agosto de 1934, dentro dun amplo concepto en que se establecen as regras xerais mínimas de seguridade ás que se deben axustar as explotacións de minas, canteiras, salinas marítimas, augas subterráneas, depósitos subterráneos naturais ou artificiais, sondaxes, escavacións a ceo aberto ou subterráneas, sempre que se requira o uso de técnica mineira ou explosivos e os establecementos de beneficio de recursos xeolóxicos nos que se apliquen técnicas mineiras.

A Comunidade Europea, co fin de promover a harmonización no progreso das condicións de seguridade e saúde dos traballadores dos Estados membros, aprobou a Directiva 89/391/CEE, do Consello, do 12 de xuño, transposta ao noso ordenamento xurídico mediante a Lei 31/1995, do 8 de novembro, de Prevención de Riscos Laborais, a cal, no seu artigo 16, apartado 1, prevé a adopción de directivas específicas en distintos ámbitos.

Este Real Decreto ten por obxecto a transposición da Directiva 92/104/CEE, do Consello, do 3 de decembro, relativa ás disposicións mínimas destinadas a mellorar a protección en materia de seguridade e de saúde dos traballadores nas industrias extractivas a ceo aberto ou subterráneas, ás que se aplican plenamente as disposicións da devandita Lei de Prevención de Riscos Laborais, así como as contidas nos regulamentos citados, no que non se opoña ás disposicións máis esixentes ou específicas deste Real Decreto.

Na súa virtude, a proposta do Ministro de Industria e Enerxía, de acordo co Consello de Estado e logo de deliberación previa do Consello de Ministros na súa xuntanza do día 5 de setembro de 1997,

DISPOÑO

CAPÍTULO I

Disposicións xerais

Artigo 1. *Obxecto.*

1. Este Real Decreto ten por obxecto establecer as disposicións mínimas destinadas a mellorar a protección en materia de seguridade e saúde dos traballadores das actividades mineiras definidas no parágrafo a) do artigo 2.
2. As disposicións da Lei 31/1995, do 8 de novembro, de Prevención de Riscos Laborais, aplicaranse plenamente no ámbito establecido no artigo 2.

Quedan excluídas do campo de aplicación deste Real Decreto as actividades de transformación de substancias minerais, así como as industrias extractivas por sondaxes, reguladas polo artigo 109 do Regulamento Xeral de Normas Básicas de Seguridade Mineira, modificado polo Real Decreto 150/1996, do 2 de febreiro.

Artigo 2. *Definicións.*

Para os efectos deste Real Decreto, entenderase por:

a) Industrias extractivas a ceo aberto ou subterráneas: todas as industrias que realicen algunha das seguintes actividades:

1ª. De extracción propiamente dita de substancias minerais ao aire libre ou baixo terra, mesmo por dragado.

2ª. De prospección con vistas á dita extracción.

3ª. De preparación para a venda das materias extraídas, excluídas as actividades de transformación das ditas substancias.

4ª. De perforación ou escavación de túneis ou galerías, calquera que sexa a súa finalidade, sen prexuízo do establecido na normativa relativa ás condicións mínimas de seguridade e saúde nas obras de construción.

b) Lugares de traballo: o conxunto dos lugares en que se teñan que implantar os postos de traballo relativos ás actividades e instalacións relacionadas directa ou indirectamente coas industrias extractivas a ceo aberto ou subterráneas, mesmo os depósitos de estéril, entullos e outras zonas de almacenamento e, se é o caso, os aloxamentos aos que os traballadores teñan acceso por mor do seu traballo.

CAPÍTULO II

Obrigas do empresario

Artigo 3. *Obrigas xerais.*

1. Co fin de garantir a seguridade e a saúde dos traballadores, o empresario deberá tomar as medidas necesarias para que:

a) Os lugares de traballo sexan deseñados, construídos, equipados, postos en servicios, utilizados e mantidos de forma que os traballadores poidan efectuar as tarefas que se lles encomenden sen comprometeren a súa seguridade, nin a súa saúde, nin as dos demais traballadores.

b) O funcionamento dos lugares de traballo en que haxa traballadores conte coa supervisión dunha persoa responsable.

c) Os traballos que impliquen un risco específico soamente se encomenden a traballadores competentes e os ditos traballos se executen conforme ás instrucións dadas.

d) Todas as instrucións de seguridade sexan comprensibles para todos os traballadores afectados.

e) Existan instalacións axeitadas para os primeiros auxilios.

f) Se realicen as prácticas de seguridade precisas a intervalos regulares.

2. O empresario asegurase de que se elabore e manteña ao día un documento sobre a seguridade e a saúde, denominado en diante "documento sobre seguridade e saúde", que recolla os requisitos pertinentes establecidos nos capítulos III e V da Lei 31/1995, do 8 de novembro, de Prevención de Riscos Laborais.

O documento sobre seguridade e saúde dos traballadores deberá demostrar, en particular:

- a) Que os riscos a que se expoñen os traballadores no lugar de traballo foron identificados e avaliados.
- b) Que se van tomar as medidas axeitadas para alcanzar os obxectivos fixados nesta disposición.
- c) Que a concepción, a utilización e o mantemento do lugar de traballo e dos equipos son seguros.

Este documento estará a disposición das autoridades laboral e sanitaria así como dos delegados de prevención como representantes dos traballadores en materia de seguridade e saúde.

O documento sobre seguridade e saúde deberá estar preparado antes do comezo do traballo e deberá ser revisado no caso de que se realicen modificacións, ampliacións ou transformacións importantes nos lugares de traballo.

3. Cando estean nun mesmo lugar de traballo traballadores de varias empresas, cada empresario será responsable de todos os aspectos que estean baixo o seu control, agás o establecido nas disposicións vixentes para os supostos de subcontratación.

O empresario titular do centro de traballo coordinará a aplicación de todas as medidas relativas á seguridade e saúde dos traballadores, precisará, no documento sobre seguridade e saúde, o obxecto, as medidas e as modalidades de aplicación da dita coordinación e vixiará o seu cumprimento por parte dos demais empresarios que teñan actividade no centro.

A coordinación non afectará á responsabilidade dos distintos empresarios individuais e traballadores autónomos prevista pola normativa vixente.

4. O empresario deberá informar, dentro das vinte e catro horas seguintes, á autoridade mineira competente en todos os accidentes mortais e graves que se produzan e de calquera situación de perigo grave, sen prexuízo de calquera outra obriga de comunicación ou notificación que lle imponha a lexislación laboral vixente.

Se for preciso, o empresario actualizará o documento sobre seguridade e saúde dando conta das medidas tomadas para evitar unha repetición.

Artigo 4. Protección contra incendios, explosións e atmosferas nocivas.

O empresario deberá tomar as medidas e precaucións apropiadas ao tipo de explotación para:

- a) Previr, detectar e combater o inicio e a propagación de incendios e explosións, e
- b) Evitar a formación de atmosferas explosivas ou nocivas para a saúde.

Artigo 5. Medios de evacuación e salvamento.

O empresario velará pola existencia e mantemento dos medios de evacuación e de salvamento axeitados, a fin de que os traballadores, en caso de perigo, poidan evacuar os lugares de traballo sen dificultade, rapidamente e con total seguridade.

Artigo 6. Sistemas de comunicación, alerta e alarma.

O empresario deberá tomar as medidas necesarias para fornecer os sistemas de alarma e outros medios de comunicación precisos que permitan, cando sexa preciso, a inmediata posta en marcha das operacións de socorro, evacuación e salvamento.

Artigo 7. Información aos traballadores.

1. Sen prexuízo do establecido nos artigos 18, 36 e 38 da Lei 31/1995, de Prevención de Riscos Laborais, os traballadores ou os seus representantes serán informados de todas as medidas que se vaian adoptar en materia de seguridade e saúde nos lugares de traballo, en especial das relacionadas coa aplicación dos artigos 3 a 6 desta disposición.

2. A información deberá ser comprensible para os traballadores de que se trate.

Artigo 8. Vixilancia da saúde.

1. O empresario garantirá a axeitada vixilancia da saúde dos traballadores en función dos riscos relativos á súa seguridade e a súa saúde no traballo, coa extensión e as condicións establecidas no artigo 22 da Lei 31/1995, de Prevención de Riscos Laborais, e no Real Decreto 39/1997, do 17 de xaneiro, sobre o Regulamento dos Servicios de Prevención de Riscos Laborais, e as administracións públicas establecerán os medios axeitados para a avaliación e control das actuacións de carácter sanitario que se realicen nas empresas, a través das accións sinaladas no capítulo IV do Título I da Lei 14/1986, do 25 de abril, Xeral de Sanidade.

2. As medidas establecidas no apartado anterior permitirán que cada traballador teña dereito a se beneficiar ou deba ser obxecto dunha vixilancia da súa saúde, antes de ser destinado a tarefas relacionadas coas actividades que se citan no artigo 2 e posteriormente a intervalos regulares, de acordo co establecido na lexislación vixente, convenios colectivos e acordos de empresa.

3. As actividades e servicios de vixilancia da saúde a que se refire este artigo poderán manter a colaboración co Sistema Nacional de Saúde, conforme ao establecido no artigo 38 do Regulamento dos Servicios de Prevención de Riscos Laborais, aprobado polo Real Decreto 39/1997, do 17 de xaneiro.

Artigo 9. Consulta e participación dos traballadores.

A consulta e a participación dos traballadores e os seus representantes sobre as condicións a que se refire este Real Decreto terán lugar de conformidade co establecido no capítulo V da Lei 31/1995, do 8 de novembro, de Prevención de Riscos Laborais.

Artigo 10. Disposicións mínimas de seguridade e saúde.

Os lugares de traballo utilizados por primeira vez, así como as modificacións, ampliacións ou

transformacións que se realicen nos xa existentes, con posterioridade á entrada en vigor desta disposición, deberán cumprir as disposicións mínimas de seguridade e saúde establecidas no anexo deste Real Decreto.

Disposición transitoria primeira. *Prazo de adecuación de lugares de traballo.*

Os lugares de traballo xa en uso antes da entrada en vigor desta disposición deberán cumprir o antes posible, e, a máis tardar, no prazo máximo de cinco anos a partir da súa entrada en vigor, as disposicións mínimas de seguridade e saúde establecidas no anexo deste Real Decreto.

Disposición transitoria segunda. *Vixencia da normativa anterior.*

O establecido neste Real Decreto entenderase sen prexuízo do respecto a aquelas disposicións de igual ou inferior rango, incluídos os convenios colectivos, vixentes na data da súa entrada en vigor, que desenvolvesen, adaptasen ou instrumentalizasen calquera dos aspectos recolleitos nesta disposición, considerándose máis favorables en materia preventiva.

Esta disposición quedará derogada ao que se proceda de acordo co establecido na disposición final primeira.

Disposición final primeira. *Prazo de adaptación normativa.*

No prazo dun ano desde a entrada en vigor deste Real Decreto, o Ministro de Industria e Enerxía propoñeralle ao Consello de Ministros a adaptación do establecido neste Real Decreto do Regulamento Xeral de Normas Básicas de Seguridade Mineira e procederá á adecuación das súas instrucións técnicas complementarias.

Así mesmo, o Ministerio de Industria e Enerxía, no prazo dun ano desde a entrada en vigor deste Real Decreto, procederá á reelaboración dos anexos A), B) e C) ou á elaboración dun novo anexo complementario que refunda, actualice ou incorpore todas aquelas disposicións consideradas máis favorables, de acordo co contido da disposición transitoria segunda, correspondentes a aqueles sectores de actividade que se visen afectados por esta disposición, en especial, construción, vidro e cerámica e industrias extractivas.

Disposición final segunda. *Entrada en vigor.*

Este Real Decreto entrará en vigor o día seguinte ao da súa publicación no *Boletín Oficial do Estado*.

Madrid, 5 de setembro de 1997

[BOE núm. 240, 7 de outubro de 1997]

ANEXO

Disposicións mínimas de seguridade e de saúde establecidas no artigo 10

PARTE A

Disposicións mínimas comúns aplicables ás industrias extractivas a ceo aberto ou subterráneas así como ás dependencias de superficie

1. Vixilancia e organización.

1º. Organización dos lugares de traballo.

a) Os lugares de traballo deberanse proxectar de xeito que aseguren unha protección adecuada contra os riscos de calquera natureza. Deberanse manter en bo estado, eliminando e mantendo baixo control calquera substancia ou depósito perigosos, de maneira que non poidan comprometer a seguridade e a saúde dos traballadores.

b) Os postos de traballo deberanse proxectar e construír de forma ergonómica, tendo en conta a necesidade de que os traballadores teñan unha visión xeral das operacións que se desenvolven nos seus postos de traballo.

c) Cando os postos de traballo estean ocupados por traballadores illados, estes deberán contar cunha vixilancia axeitada ou poder manterse en contacto a través de medios de telecomunicación.

2º. Persoa responsable.

Todos os lugares de traballo ocupados por traballadores deberán en todo momento estar baixo o control dunha persoa responsable que conte coas aptitudes e competencias necesarias para esta función de acordo coa lexislación vixente e que fose designada polo empresario.

O propio empresario poderá asumir a responsabilidade do lugar de traballo mencionada no parágrafo primeiro se conta coas aptitudes e competencias necesarias para esta función de acordo coa lexislación vixente e se traballa nas instalacións de xeito habitual e permanente.

3º. Vixilancia.

Deberase dispoñer dunha vixilancia co fin de asegurar a protección da seguridade e da saúde dos traballadores durante todas as operacións que se realicen; a dita vixilancia deberá ser exercida por persoas coas aptitudes e competencias necesarias para esta función de acordo coa lexislación vixente, que fosen designadas polo empresario e actúen no seu nome.

Cando o documento de seguridade e de saúde o esixa, un vixilante deberá visitar os postos de traballo ocupados, cando menos unha vez no transcurso de cada quenda de traballo.

O propio empresario poderá asumir a vixilancia establecida nos parágrafos primeiro e segundo se conta coas aptitudes de competencia necesarias para o efecto, de conformidade coa lexislación.

4º. Traballadores competentes.

En todos os lugares de traballo ocupados por traballadores deberá haber un número suficiente deles coas aptitudes, a experiencia e a formación precisas para realizar as tarefas que teñan asignadas.

5º. Información, instrucción e formación.

Os traballadores deberán recibir a información, as instruccións, a formación e a reciclaxe necesarios para preservar a súa seguridade e a súa saúde.

O empresario deberase asegurar de que os traballadores reciban instruccións comprensibles, co fin de non comprometeren a súa seguridade e saúde nin as dos outros traballadores.

A información sobre os riscos laborais farase a través dos Delegados de Prevención alí onde estean establecidos, de acordo co sinalado no artigo 18.1 da Lei de Prevención de Riscos Laborais.

6º. Instruccións por escrito.

Deberanse elaborar, para cada lugar de traballo, instruccións por escrito nas que se definan as normas que se terán que observar para garantir a seguridade e a saúde dos traballadores e a utilización certa dos equipos e instalacións.

Estas instruccións deberán incluír, así mesmo, consignas relativas ao uso dos equipos de socorro e ás medidas que se deberán tomar en caso de emerxencia no lugar de traballo ou nas proximidades deste.

7º. Modos operativos seguros.

Deberanse aplicar modos operativos seguros para cada lugar de traballo ou para cada actividade.

8º. Autorización de traballo.

Deberase establecer un sistema de autorización de traballo para a execución de traballos perigosos e para a execución de traballos normalmente sen perigo pero que poidan ocasionar graves riscos ao interferir con outras operacións.

A autorización de traballo debera expedila unha persoa responsable, antes do comezo dos traballos, e deberá especificar as condicións que se teñan que cumprir e as precaución que se deban tomar, antes, durante e despois dos traballos.

9º. Controis periódicos das medidas de seguridade e de saúde.

O empresario deberá organizar controis periódicos das medidas adoptadas en materia de seguridade e saúde dos traballadores, incluídos o sistema de xestión da seguridade e a saúde, para se asegurar do cumprimento dos requisitos deste Real Decreto.

Os controis periódicos das medidas en materia de seguridade e saúde e o documento de seguridade e saúde estarán a disposición das autoridades competentes así como dos representantes dos traballadores.

2. Equipos e instalacións mecánicas e eléctricos.

1º. Xeneralidades.

A elección, instalación, posta en servizo, funcionamento e mantemento de equipos mecánicos e eléctricos deberase realizar tendo en conta a seguridade e a saúde dos traballadores, tomando en consideración as disposicións que lles sexan de aplicación.

De estaren nunha zona en que exista ou poida existir risco de incendio ou explosión por inflamación de gas, de vapores, de po de carbón ou de líquidos volátiles, deberanse adaptar á utilización desta zona.

Estes equipos deberán estar provistos dos preceptivos elementos de protección e de sistemas de seguridade para casos de avaría.

2º. Disposicións específicas.

Os equipos e instalacións mecánicas deberán ser suficientemente resistentes, non presentar defectos aparentes e ser apropiados para o uso a que estean destinados.

Os equipos e instalacións eléctricos deberán ter a capacidade e a potencia suficientes para o uso ao que estean destinados..

Os equipos e instalacións mecánicas e eléctricos deberán estar instalados e protexidos de xeito que se poida previr calquera perigo.

3. Mantemento.

1º. Mantemento xeral.

Establecerase un plano axeitado que deberá prever a inspección sistemática, o mantemento e, se é o caso, a comprobación dos equipos e instalacións mecánicas e eléctricos.

O mantemento, a inspección e a comprobación de calquera das partes das instalacións ou equipos deberaos realizar persoal competente.

Deberanse elaborar e archivar axeitadamente fichas de inspección e comprobación.

2º. Mantemento do material de seguridade.

Deberase manter sempre listo para a súa utilización un material de seguridade axeitado e en bo estado de funcionamento.

O mantemento deberase realizar tendo en conta as actividades que se exerzan.

4. Protección contra os riscos de explosión, de incendio e de atmosferas nocivas.

1º. Xeneralidades.

a) Deberanse tomar medidas para avaliar a presenza de substancias nocivas e potencialmente explosivas na atmosfera e para medir a concentración das devanditas substancias.

Cando o documento de seguridade e saúde o esixa, deberanse instalar aparellos de vixilancia que rexistren de xeito automático e ininterrompido as concentracións de gas en puntos específicos, dispositivo de alarma automática, sistemas de desconexión automática das instalacións eléctricas e sistemas de parada automática dos motores de combustión interna.

Cando se prevesen medicións automáticas, deberanse rexistrar e conservar os valores medidos.

b) Nas zonas que presenten riscos específicos de incendio ou de explosión estará prohibido fumar.

Tamén estará prohibido empregar alí chamas espidas ou efectuar traballos que poidan entrañar risco de inflamación, agás se se tomaron as precaucións suficientes para previr a aparición dun incendio ou dunha explosión.

2°. Protección contra os riscos de explosión.

a) Deberanse adoptar todas as medidas necesarias para previr a formación e acumulación de atmosferas explosivas.

b) Nas zonas que presenten risco de explosión deberanse adoptar as medidas precisas para impedir a inflamación das atmosferas explosivas.

c) Deberase establecer un plano de prevención contra explosións no que se indiquen os equipos que se vaian empregar e as medidas necesarias que se vaian adoptar. Tamén se deberá formar a todo o persoal no manexo dos aparellos de auxilio.

3°. Protección contra atmosferas nocivas.

a) Cando as substancias nocivas se acumulen ou se poidan acumular na atmosfera, deberanse adoptar as medidas precisas para: suprimilas en orixe ou extraelas en orixe ou eliminalas ou, cando resulte imposible a adopción das medidas anteriores, diluír as acumulacións destas substancias, de xeito que non exista risco para os traballadores.

O sistema deberá ser capaz de dispersar estas atmosferas nocivas de xeito que non haxa risco para os traballadores.

b) Sen prexuízo do establecido no Regulamento Xeral de Normas Básicas de Seguridade Mineira, e nas zonas en que os traballadores se poidan ver expostos a atmosferas nocivas para a saúde, deberán estar dispoñibles os equipos de respiración e de reanimación axeitados en número suficiente.

En tales casos, deberase asegurar a presenza no lugar de traballo dun número suficiente de traballadores que saiban manexar este material.

O material de protección deberase almacenar e manter axeitadamente.

c) Cando existan ou poidan existir gases tóxicos na atmosfera, deberase dispoñer dun plano de protección en

que se indiquen o equipo dispoñible e as medidas de prevención que se vaian adoptar.

4º. Protección contra os riscos de incendios.

a) Onde queira que se deseñen, constrúan, equipen, se poñan en funcionamento, se utilicen ou se sometan a mantemento lugares de traballo, deberanse adoptar medidas apropiadas para previr o inicio e a propagación de incendios a partir dos puntos identificados no documento sobre seguridade e saúde.

Deberanse tomar medidas co fin de que calquera conato de incendio sexa controlado de xeito rápido e eficaz.

b) Os lugares de traballo deberán estar equipados con dispositivos axeitados para a loita contra incendios e, en función das necesidades, con detectores de incendio e sistemas de alarma.

c) Os dispositivos non automáticos de loita contra incendios deberán ser de fácil acceso e manipulación, e, en caso necesario, estar protexidos contra os riscos de deterioración.

d) Nos propios lugares de traballo deberá conservarse un plano de seguridade contra incendios no que se indiquen as medidas que se deban tomar, de conformidade cos artigos 3, 4, 5 e 6 deste Real Decreto, para previr, detectar e combater o inicio e a propagación de incendios.

e) Os dispositivos de loita contra incendios deberanse sinalizar conforme ao establecido na lexislación vixente.

Esta sinalización deberase fixar nos lugares axeitados e deberá ser duradeira.

5. Explosivos e artificios de voadura.

A conservación, o transporte e a utilización de explosivos e artificios de voadura efectuaranos persoas competentes debidamente autorizadas.

Estas operacións serán organizadas e executadas de xeito que se evite calquera risco para os traballadores.

6. Vías de circulación.

1º. Deberá ser posible acceder sen perigo aos lugares de traballo e evacualos de xeito rápido e seguro en caso de emerxencia.

2º. As vías de circulación, incluídas as escaleiras, as escalas fixas e os peiraos e ramplas de carga, deberán estar calculados, dimensionados e situados de tal xeito que a persoa a pé ou os vehículos poidan utilizalos facilmente, coa maior seguridade e conforme ao uso a que se destinasen, e que os traballadores empregados nas proximidades destas vías de circulación non corran risco ningún.

3º. O cálculo das dimensións das vías que se utilicen para a circulación de persoas e/ou mercadorías dependerá do número potencial de usuarios e do tipo de actividade.

No caso de que se utilicen medios de transporte nas vías de circulación, deberase prever unha distancia de seguridade suficiente para as persoas a pé.

4º. As vías de circulación destinadas aos vehículos deberán pasar a unha distancia suficiente das portas, portóns, pasos de persoas a pé, corredores e escaleiras.

5º. O trazado das vías de circulación e acceso deberá estar claramente sinalizado para asegurar a protección dos traballadores.

6º. Se teñen acceso aos lugares de traballo vehículos ou máquinas, fixaranse as normas de circulación necesarias.

7. Lugares de traballo exteriores.

1º. Os postos de traballo, vías de circulación e outros emplacements e instalacións situados ao aire libre ocupados ou utilizados polos traballadores durante as súas actividades deberán concibirse de tal xeito que a circulación de persoas e de vehículos se poida realizar de maneira segura.

2º. Os lugares de traballo ao aire libre deberán posuír unha iluminación artificial suficiente cando non o sexa a luz do día e deberán estar acondicionados, na medida do posible, de tal xeito que os traballadores:

a) Estean protexidos contra inclemencias do tempo e, en caso necesario, contra a caída de obxectos.

b) Non estean expostos a niveis sonoros nocivos nin a factores exteriores nocivos (por exemplo, gases, vapores, po).

c) Poidan abandonar rapidamente o seu posto de traballo en caso de perigo ou poidan recibir auxilio rapidamente.

d) Estean protexidos contra escorregadas ou caídas.

Cando non sexa posible este acondicionamento dos postos de traballo, utilizaranse equipos de protección individual.

8. Zonas de perigo.

1º. As zonas de perigo deberán estar sinalizadas de xeito claramente visible.

2º. Se os lugares de traballo albergan zonas de perigo debidas á índole do traballo, con risco de caídas do traballador ou de obxectos, estes lugares deberán estar equipados e convenientemente sinalizados con dispositivos que impidan, na medida do posible, que os traballadores non autorizados poidan penetrar nestas zonas.

3º. Deberanse tomar as medidas axeitadas para protexer os traballadores que estean autorizados a penetrar nas zonas de perigo.

9. Vías e saídas de emerxencia.

1º. En caso de perigo, todos os postos de traballo deberán poder ser evacuados rapidamente, en condicións de máxima seguridade para os traballadores.

2º. As vías e saídas de emerxencia deberán permanecer expeditas e conducir o máis directamente ao exterior ou a unha zona de seguridade, a un punto de reunión ou a unha estación de evacuación seguros.

3º. O número, a distribución e as dimensións das vías e saídas de emerxencia dependerán do uso, do equipo e das dimensións dos lugares de traballo, así como do número máximo de persoas que poidan estar presente neles.

4º. As portas de emerxencia deberán estar fechadas, pero deberanse poder abrir cara ao exterior e estar instaladas de xeito que calquera persoa que necesite utilizalas en caso de emerxencia poida abrilas fácil e inmediatamente.

Estarán prohibidas as portas de emerxencia corredeira ou xiratorias.

5º. As portas de emerxencia non se deberán fechar con chave.

As vías e saídas de emerxencia, así como as vías de circulación e as portas que dean acceso a elas, non deberán estar obstruídas por ningún obxecto, de que xeito que se poidan utilizar sen trabas en calquera momento.

6º. Para casos de avaría da iluminación, as vías e as saídas de emerxencia que requiran iluminación deberán estar equipadas con iluminación de seguridade de suficiente intensidade.

7º. As vías e saídas específicas de emerxencia deberanse sinalizar conforme ao establecido na lexislación vixente.

10. Medios de evacuación e salvamento.

1º. Os traballadores deberán recibir información das medidas apropiadas que se deban adoptar en caso de emerxencia.

2º. Deberase dispoñer de equipos de rescate listos para a súa utilización en lugares de fácil acceso e convenientemente situados, e deberanse sinalizar conforme ao establecido na lexislación vixente.

11. Prácticas de seguridade e evacuación.

Nos lugares de traballo habitualmente ocupados deberanse realizar prácticas de seguridade e de evacuación das instalacións, a intervalos regulares.

Estas prácticas terán especialmente a finalidade de formar e comprobar a aptitude dos traballadores encargados, en caso de perigo, de tarefas precisas nas que sexa necesario a utilización, manipulación ou funcionamento dos equipos de emerxencia.

Cando sexa preciso, os demais traballadores tamén deberán poder realizar prácticas de utilización, manipulación ou posta en funcionamento dos ditos equipos.

12. Equipos de primeiros auxilios.

1º. Deberase dispoñer de equipos de primeiros auxilios adaptados á actividade exercida en todos os lugares en que as condicións de traballo o requiran.

Estes equipos deberán estar sinalizados de xeito adecuado e ser de doado acceso.

2º. Cando a importancia dos lugares de traballo, o tipo de actividade que neles se desenvolva e a frecuencia dos accidentes o requiran, deberase destinar un ou varios locais aos primeiros auxilios.

Nestes locais expoñeranse, de xeito claramente visible, instrucións sobre os primeiros auxilios que se deben dispensar en casos de accidente.

3º. Os locais destinados aos primeiros auxilios deberán estar equipados coas instalacións e o material de primeiros auxilios indispensables e ser de fácil acceso para as padiolas.

Deberanse sinalizar conforme ao establecido na lexislación vixente.

4º. Deberase tamén poder dispoñer de material de primeiros auxilios en todos os lugares en que as condicións de traballo o requiran.

5º. Deberase ofrecer a formación necesaria sobre a utilización do equipo de primeiros auxilios a un número suficiente de traballadores.

13. Iluminación natural e artificial.

1º. Todos os lugares de traballo deberán estar equipados na súa totalidade dunha iluminación capaz de ofrecer a luz adecuada ás tarefas que se realicen neles.

2º. Os lugares de traballo deberán ter, na medida do posible, luz natural suficiente e, tendo en conta as condicións climáticas, estar equipados con dispositivos que permitan unha iluminación artificial axeitada para asegurar a seguridade e a saúde dos traballadores.

3º. As instalacións de iluminación dos locais de traballo e das vías de comunicación deberán estar colocadas de xeito que o tipo de iluminación previsto non presente risco de accidente para os traballadores.

4º.- Os lugares de traballo nos que os traballadores estean expostos a riscos en caso de avaría da iluminación artificial deberán posuír unha iluminación de seguridade de intensidade suficiente.

Cando iso sexa imposible, dotarase aos traballadores de iluminación individual.

5º. Na revisión establecida na disposición final primeira deste Real Decreto, determinaranse os parámetros mínimos de iluminación suficiente.

14. Instalacións sanitarias.

1º. Vestiarios e armarios para a roupa.

a) Deberá haber vestiarios axeitados a disposición dos traballadores cando estes non deban levar roupa de traballo especial e non se lles poida pedir, por razóns de saúde ou de decoro, que se cambien noutra

dependencia.

Os vestiarios deberán ter fácil acceso, unha capacidade suficiente e estar equipados de asentos.

b) Estes vestiarios deberán ser de dimensións suficientes e posuír os medios que permitan a cada traballador gardar baixo chave a súa roupa durante o tempo de traballo.

Se as circunstancias o esixisen (por exemplo, substancias perigosas, humidade, sucidade ou malos olores), os armarios para a roupa de traballo deberán estar separados dos armarios para roupa de vestir.

Deberanse poñer os medios necesarios para que cada traballador poida poñer a secar a súa roupa de traballo.

c) Deberán estar previstos vestiarios separados para homes e mulleres ou unha utilización separada destes.

d) Cando os vestiarios non sexan precisos, cada traballador deberá dispoñer dun espacio para colocar a roupa.

2º. Duchas e lavabos.

a) Deberanse poñer a disposición dos traballadores duchas suficientes e axeitadas cando o tipo de actividade ou a salubridade o esixan.

As salas de duchas para homes e mulleres deberán estar separadas ou deberase prever a súa utilización por separado por homes e mulleres.

b) As salas de duchas deberán ter as dimensións suficientes para permitiren que cada traballador se asee sen molestias e en condicións axeitadas de hixiene.

As duchas deberán estar equipadas de auga quente e fría así como de xabón.

c) Deberanse instalar lavabos suficientes e apropiados con auga quente e fría nas proximidades dos postos de traballo e dos vestiarios.

Deberán estar previstos lavabos separados para homes e mulleres ou unha utilización separada destes cando sexa preciso por motivos de decoro.

3º. Retretes e lavabos.

Os traballadores deberán dispoñer nas proximidades dos seus postos de traballo, locais de repouso, vestiarios e salas de duchas ou de lavabos, de locais especialmente equipados cun número suficiente de retretes e lavabos.

Deberanse prever retretes separados para homes e mulleres ou unha utilización separada destes.

No caso de industrias extractivas subterráneas, poderanse instalar en superficie as instalacións sanitarias previstas neste punto.

15. Depósitos de estériles e outras zonas de almacenamento.

Os depósitos de estériles, os entullos, os vertedeiros e outras zonas de almacenamento, así como as balsas de decantación deberanse proxectar, construír, dispoñer e manter de xeito que quede asegurada a súa estabilidade e a seguridade e saúde dos traballadores.

16. Dependencias de superficie (disposicións particulares adicionais).

1º. Estabilidade e solidez.

Os lugares de traballo deberanse proxectar, construír, instalar, explotar, vixiar e manter de xeito que soporten as condicións exteriores previsibles.

Deberán posuír a estrutura e a solidez apropiadas ao seu tipo de utilización.

2º. Chans, paredes, teitos e tellados dos locais.

a) Os chans dos locais deberán estar libres de protuberancias, buratos ou planos inclinados perigosos; deben ser fixos, estables e non esvaradíos.

Os lugares de traballo en que estean instalados os postos de traballo deberán ter un illamento térmico suficiente, tendo en conta o tipo de traballo e a actividade física dos traballadores.

b) As superficies dos chans, as paredes e os teitos dos locais deberán ser de características tales que permitan a súa limpeza e renovación para obter as condicións de hixiene axeitadas.

c) Os tabiques transparentes ou translúcidos, principalmente os tabiques enteiramente acristalados situados nos locais e as proximidades dos postos de traballo e das vías de circulación deberán estar claramente sinalizados e fabricados con materiais de seguridade, ou ben estar separados destes postos e das vías de circulación de tal xeito que os traballadores non poidan entrar en contacto cos ditos tabiques nin se mancar en caso de rotura.

d) O acceso a tellados fabricados con materiais que non ofrezan resistencia suficiente só se poderá autorizar se se subministran equipos axeitados para que o traballo se realice de forma segura.

3º. Dimensións e volume de aire nos locais.

Espacio para a liberdade de movementos no posto de traballo.

a) Os locais de traballo deberán ter unha superficie, unha altura e un volume de aire suficientes para lles permitir aos traballadores realizaren as súas tarefas sen risco para a súa seguridade, a súa saúde ou o seu benestar.

b) As dimensións da superficie libre do posto de traballo deberán ser tales que o traballador dispoña da suficiente liberdade de movementos para desenvolver as súas actividades e para que poida executar as súas tarefas con toda seguridade.

4º. Fiestras e bufardas.

a) As fiestras, bufardas e dispositivos e ventilación provistos de mecanismos de apertura, axuste e peche deberanse deseñar de xeito que funcionen con total seguridade.

O seu emprazamento deberase elixir de xeito que se evite que constitúan un risco para os traballadores, cando estes sistemas estean abertos.

b) As fiestras e bufardas deberanse poder limpar sen risco.

5°. Portas e portóns.

a) O emprazamento, o número, os materiais de realización e as dimensións das portas e portóns determinaranse segundo o carácter e o uso dos locais ou dos recintos.

b) As portas transparentes deberán ir provistas dunha sinalización á altura da vista.

c) As portas e portóns de batentes oscilantes deberán ser transparentes ou ter paneis transparentes.

d) Cando as superficies transparentes ou translúcidas das portas e portóns non sexan de material de seguridade e cando haxa perigo de que os traballadores se poidan mancar en caso de rotura dunha porta ou portón, estas superficies deberán estar protexidas contra a rotura.

e) As portas corredeiras deberán ir provistas dun sistema de seguridade que impida que saian dos raís e caian de maneira fortuíta.

f) As portas e portóns que se abran para arriba deberán ir provistos dun sistema de seguridade que impida que volvan baixar de forma fortuíta.

g) As portas situadas nos percorridos das vías de emerxencia deberán estar sinalizadas de xeito adecuado.

Deberanse poder abrir en calquera momento desde o interior sen axuda especial.

Cando os lugares de traballo estean ocupados, as portas deberanse poder abrir.

h) Nas proximidades inmediatas dos portóns destinados basicamente á circulación de vehículos, deberán existir, agás cando o paso das persoas a pé resulte seguro, portas para a circulación das persoas a pé que deberán estar sinalizadas de xeito claramente visible e permanentemente expeditas.

i) As portas e portóns mecánicos deberán funcionar sen riscos de accidente para os traballadores.

Deberán posuír dispositivos de parada de emerxencia facilmente identificables e de fácil acceso, e deberanse poder abrir tamén de forma manual, agás se se abren automaticamente cando se produce unha avaría na subministración de enerxía.

6°. Ventilación dos lugares de traballo pechados.

a) Nos lugares de traballo pechados deberanse tomar medidas para que os traballadores dispoñan dun volume de aire san suficiente, tendo en conta os métodos de traballo e as condicións físicas a que estean sometidos.

Se se utiliza unha instalación de ventilación, deberase manter en bo estado de funcionamento.

Deberá haber un sistema de control que indique toda avaría sempre que isto sexa preciso para a saúde dos traballadores.

b) Se se utilizan instalacións de acondicionamento de aire ou de ventilación mecánica, estas deberán funcionar de xeito que os traballadores non se vexan expostos a correntes de aire molestas.

Calquera depósito e calquera sucidade susceptible de contaminar o aire respirado e de orixinar por isto un risco inmediato para a saúde dos traballadores deberase eliminar rapidamente.

7º. Temperatura dos locais.

a) A temperatura dos locais de traballo deberá ser axeitada ao organismo humano durante o tempo de traballo, tendo en conta os métodos de traballo aplicados e as condicións físicas a que estean sometidos os traballadores.

b) A temperatura dos locais de descanso, dos locais para o persoal de garda, dos servicios, dos comedores e dos locais de primeiros auxilios deberá responder ao uso específico destes.

c) As fiestras, as bufardas e os tabiques acristalados deberán evitar unha radiación solar excesiva nos lugares de traballo, tendo en conta o tipo de traballo e a natureza do lugar de traballo.

8º.- Locais de descanso.

a) Cando a seguridade ou a saúde dos traballadores, en particular en razón do tipo de actividade ou dos efectivos que sobrepasen un número determinado de persoas, o esixan, os traballadores deberán dispoñer dun local de descanso de doado acceso.

Esta disposición non se aplicará cando o persoal traballe en despachos ou en locais de traballo similares que ofrezan posibilidades de descanso equivalentes durante as pausas.

b) Os locais de descanso deberán ter unhas dimensións suficientes e estar equipados cun número de mesas e asentos con apoio acordes co número de traballadores.

c) Nos locais de descanso deberanse adoptar medidas axeitadas para a protección dos non fumadores contra as molestias debidas ao fume do tabaco.

d) Cando a xornada de traballo se interrompa regular e frecuentemente e non existan locais de descanso, deberanse poñer outros locais a disposición do persoal para que poida permanecer neles durante a interrupción do traballo, nos casos en que o requira a seguridade ou a saúde dos traballadores.

Deberanse adoptar neles medidas axeitadas de protección dos non fumadores contra as molestias e riscos orixinados polo fume do tabaco.

17. Mulleres embarazadas e nais lactantes.

As mulleres embarazadas e as nais lactantes deberán ter posibilidade de descansar deitadas en condicións axeitadas.

18. Traballadores minusválidos.

Os lugares de traballo deberán estar acondicionados tendo en conta, se é o caso, aos traballadores minusválidos.

Esta disposición aplicarase, en particular, ás portas, vías de comunicación, escaleiras, duchas, lavabos, retretes e postos de traballo utilizados ou ocupados directamente por traballadores minusválidos.

PARTE B

Disposicións mínimas especiais aplicables ás industrias extractivas a ceo aberto

1. Xeneralidades.

1º. Sen prexuízo do establecido no apartado 2 do artigo 3, o empresario que teña responsabilidade do lugar de traballo cuberto por esta parte B asegurarse de que o documento sobre seguridade e saúde demostre que se tomaron todas as medidas pertinentes para protexer a seguridade e a saúde dos traballadores tanto en situacións normais como en situacións críticas.

2º. O documento sobre seguridade e saúde deberá actualizarse periodicamente e estar dispoñible no lugar de traballo.

Os controis periódicos das medidas en materia de seguridade e saúde e o documento de seguridade e saúde deberanse actualizar, cando menos, unha vez ao ano e presentar á autoridade mineira co Plano de Labores.

2. Explotación.

1º. Os labores deberanse planificar tendo en conta os elementos do documento sobre seguridade e saúde, no relativo aos riscos de desprendementos e de esvaramentos dos terreos.

Polo tanto, definirase, con carácter preventivo, a altura e a inclinación das frontes de desmonte e de explotación atendendo á natureza e á estabilidade dos terreos, así como os métodos de explotación.

2º. Os bancos de traballo e as pistas de circulación deberán presentar unha estabilidade axeitada para a maquinaria e os vehículos utilizados neles.

Deberán ser construídos e mantidos de xeito tal que a circulación de vehículos e de máquinas se poida efectuar con toda seguridade.

3º. Antes de iniciar ou recomezar os traballos, inspeccionaranse as frontes de desmonte e de explotación situadas sobre as áreas de traballo e sobre as pistas de circulación co fin de asegurar a ausencia de bloques ou de rochas inestables.

Se é o caso, deberase efectuar o saneamento dos noiros.

4º. As fronteiras e os amoreamentos de material non deberán ser explotados de xeito que se orixine a súa inestabilidade.

5º. Habilitaranse medidas limitadoras de acceso a lugares perigosos para todas as persoas, mesmo a traballadores da empresa, alleas ao traballo que alí se desenvolve.

PARTE C

Disposicións mínimas especiais aplicables ás industrias extractivas subterráneas

1. Observacións preliminares.

1º. Sen prexuízo do establecido no apartado 2 do artigo 3, o empresario que teña a responsabilidade do lugar de traballo cuberto por esta parte C asegurarse de que o documento sobre seguridade e saúde demostre que se tomaron todas as medidas pertinentes para protexer a seguridade e a saúde dos traballadores tanto en situacións normais como en situacións críticas.

2º. O documento sobre seguridade e saúde deberase actualizar periodicamente seguindo os criterios que se establecen nos artigos 42. e 6 do Regulamento dos Servicios de Prevención e estar dispoñible no lugar de traballo para efectos de inspección e dereitos de participación establecidos na Lei de Prevención de Riscos Laborais e o seu desenvolvemento regulamentario.

Os labores deberanse desenvolver de conformidade co documento de seguridade e saúde.

Os controis periódicos das medidas en materia de seguridade e saúde e o documento de seguridade e saúde deberanse actualizar, cando menos, unha vez ao ano e presentarse á autoridade mineira co Plano de Labores.

2. Planos dos labores de interior.

1º. Realizaranse planos dos labores de interior nunha escala apropiada para a súa representación clara.

Ademais das galerías e dos labores de explotación, deberanse representar os elementos coñecidos que poidan ter influencia sobre a explotación e sobre a súa seguridade.

Os planos deberán ser facilmente accesibles e conservados tanto tempo como sexa preciso para a seguridade.

2º. Os planos dos labores de interior deberanse actualizar periodicamente e estar dispoñibles no lugar de traballo.

3. Saídas.

Toda explotación subterránea deberá ter acceso á superficie mediante cando menos dúas saídas diferentes, solidamente establecidas, axeitadamente sinalizadas e facilmente accesibles para os traballadores do interior.

Cando a circulación por estas saídas requira un esforzo importante dos traballadores, deberanse equipar con

medios mecánicos de transporte do persoal.

4. Labores.

Os labores en que se efectúen traballos serán realizadas, utilizadas, equipadas e mantidas de tal xeito que os traballadores poidan traballar e circular por elas co mínimo risco.

As galerías deberanse sinalizar para facilitar a orientación dos traballadores.

5. Transporte.

1º. As instalacións de transporte deberanse realizar, poñer en servizo e manter de xeito que se garanta a seguridade e a saúde dos traballadores que as conducen, as utilizan e están na súa proximidade.

2º. O transporte dos traballadores por medios mecánicos será obxecto dun acondicionamento axeitado e de instrucións escritas particulares.

6. Sostemento e estabilidade dos terreos.

Deberase colocar un sostemento inmediatamente despois da escavación, agás cando a estabilidade dos terreos non o faga necesario para a seguridade dos traballadores. Este sostemento realizarase segundo esquemas e instrucións previstas.

Inspeccionarase periodicamente a estabilidade dos terreos dos labores accesibles aos traballadores, debendo realizarse en consecuencia a conservación do sostemento.

Despois de cada inspección o encargado de realizala rexistrará nun documento a data e os resultados obtidos que se comunicarán aos representantes dos traballadores.

7. Ventilación.

1º. Todos os labores subterráneos de acceso autorizados deberán estar ventilados de forma axeitada.

Deberase prever unha ventilación permanente para manter cunha marxe suficiente de seguridade: unha atmosfera sa; unha atmosfera en que estean controlados os riscos de explosión e de pos respirables; unha atmosfera na que as condicións de traballo sexan as axeitadas durante o tempo de traballo, tendo en conta os métodos aplicados e as condicións a que están sometidos os traballadores.

2º. Cando a ventilación natural non permita satisfacer as condicións establecidas no apartado 7.1º, a ventilación principal deberá estar asegurada mediante un ou varios ventiladores mecánicos.

Deberanse tomar medidas para asegurar a estabilidade e continuidade da ventilación.

A depresión dos ventiladores principais debora ser vixiada de xeito permanente e deberase instalar unha alarma automática para sinalar as paradas intempestivas.

3º. Deberase rexistrar a medición periódica dos parámetros da ventilación.

Deberase elaborar un plano da ventilación no que se indiquen as características útiles desta, que se deberá actualizar periodicamente e estar dispoñible no lugar de traballo.

8. Minas grisuosas.

1º. Considérase como grisuosa toda mina ou canteira subterránea na que exista a posibilidade de desprendemento de grisú nunha cantidade tal que non se poida excluír o risco de formación dunha atmosfera explosiva.

2º. A ventilación principal deberase asegurar por medio dun ou varios ventiladores mecánicos.

3º. A explotación deberase efectuar tendo en conta o desprendemento de grisú.

Adoptaranse disposicións para eliminar na medida do posible os riscos debidos ao grisú.

4º. A ventilación secundaria deberase limitar aos labores de preparación de aos traballos de recuperación, así como aos locais que comuniquen directamente coa corrente da ventilación principal.

Os labores de explotación só poderán ser ventilados en ventilación secundaria se se toman medidas complementarias apropiadas de xeito tal que se manteña a seguridade e a saúde dos traballadores.

5º. As medicións de ventilación indicadas no apartado 7.3º deberanse completar mediante controis grisumétricos.

Cando o esixa o documento sobre seguridade e saúde, o contido en grisú controlárase de forma continua nos retornos de ventilación dos labores de arrinque mecanizado e de explotación por sutiraxe, así como nas zonas das fronteas de avance mecanizado en fondo de saco.

6º. Nas minas con grisú só se poderán utilizar os explosivos e artificios de voadura previstos para o efecto.

7º. As disposicións do apartado 4.1º.b) da parte A substitúense polas seguintes:

a) Queda prohibido fumar, ser portador de tabaco de fumar ou de calquera outro obxecto destinado a procurarse lume.

b) Os traballos de soprete, de soldadura e outras actividades comparables só se poderán executar de xeito excepcional, adoptando medidas específicas que garantan a seguridade e a saúde dos traballadores.

9. Minas con pos inflamables.

1º. As minas de carbón serán consideradas como minas con pos inflamables agás cando o documento sobre seguridade e saúde demostre que ningunha das capas explotadas produce pos capaces de propagar unha explosión.

2º. Nas minas con pos inflamables aplicaranse *mutatis mutandis* as disposicións dos apartados 8.6º e 8.7º desta parte C.

3º. Deberanse tomar medidas para reducir os depósitos de pos inflamables e proceder á súa eliminación e

neutralización ou fixación.

4º.- A propagación de explosións de pos inflamables e/ou de grisú capaces de desencadear outras explosións de pos inflamables deberase limitar por medio dun sistema de barreiras de extinción.

O emprazamento das barreiras de extinción precisarase nun documento que se deberá actualizar periodicamente e estar dispoñible no lugar de traballo.

10. Desprendementos instantáneos de gas, golpes de terreo ou avenidas de auga.

1º. Nas zonas con risco de desprendementos instantáneos de gas con ou sen proxección de mineral ou rocha, golpes de terreo ou avenidas de auga, deberase proxectar e desenvolver un programa de explotación de xeito tal que se asegure en toda a medida do posible un sistema de traballo seguro, así como a protección dos traballadores.

2º. Tomaranse medidas co fin de recoñecer as zonas de risco, protexer os traballadores que están nos labores que avanza cara a elas e controlar os riscos.

11. Incendios, lumes e autocombustións.

1º. Deberanse tomar as disposicións apropiadas para previr e, se é o caso, detectar precozmente as autocombustións.

2º. A introducción de materiais combustibles nos labores subterráneos deberase limitar á cantidade estritamente necesaria.

3º. Cando sexa preciso utilizar fluídos hidráulicos (fluídos para a transmisión de enerxía mecánica hidrostática e/ou hidrocínética), deberanse utilizar, na medida do posible, fluídos dificilmente inflamables, para evitar o risco de incendio e a súa propagación.

Estes fluídos hidráulicos deberán ser conformes ás especificacións e condicións de ensaio relativas á resistencia ao lume, así como a criterios de hixiene.

Cando se utilicen fluídos hidráulicos que non se axusten ás especificacións, condicións e criterios a que se refire o parágrafo segundo, deberanse adoptar as medidas preventivas suplementarias para evitar un maior risco de incendio e a súa propagación.

12. Medidas de precaución relativas á evacuación dos traballadores.

Con fin de se poder retirar en condicións seguras, os traballadores deberán dispoñer, en función do risco, dun aparello de autosalvamento de protección respiratoria, que deberán manter constantemente ao seu alcance.

Deberán ser instruídos acerca do seu xeito de emprego.

Este aparello permanecerá depositado na mina e controlarse regularmente o seu bo estado.

13. Iluminación.

As disposicións do apartado 13 da parte A substitúense polas seguintes:

- a) Os traballadores dispoñerán dunha lámpada individual adaptada ao uso.
- b) Os postos de traballo deberán estar equipados, na medida do posible, de dispositivos que permitan unha iluminación artificial axeitada co fin de protexer a seguridade e a saúde dos traballadores.
- c) As instalacións da iluminación deberanse colocar de tal xeito que o tipo de iluminación previsto non presente riscos de accidente para os traballadores.

14. Control de presenza no interior da mina.

Deberase dispoñer dun sistema organizativo para coñecer en todo momento as persoas que estean no interior da mina.

15. Organización de salvamento.

Co fin de realizar rápida e eficazmente unha acción apropiada en caso dun sinistro importante, deberase prever unha organización de salvamento axeitada.

Para poder intervir en todo lugar de explotación ou exploración de labores subterráneos, esta organización de salvamento deberá dispoñer do número suficiente de brigadistas adestrados e do material de intervención axeitado.

[BOE núm. 240, 7 de outubro de 1997]